

Võru maavanem Andres Kõiv.

USA sõdurid ja Eesti kaitseliitlased.

Andres Kõiv juhendab vibulaskurit.

Nooremleitnant Tõnu Niilo Kuperjanovi pataljonist oma pisipojaga.

Noaloopija.

Fotod UNO MINKA

Võrokesed tähistasid võidupüha Tamula promenaadil lustides

Kaitseliidu Võrumaa malev, naiskodukaitjad ja Võru linnavalitsus kutsusid rahvast maakaitsepäeva raames peetavale sõjalis-sportlikule perepäevale Tamula järve promenaadile juba teist aastat järjest.

Kui Võru malevkonna pealik nooremleitnant Toomas Piirmann oli kuulutanud ürituse avatuks, algas registreerimine spordivõistlustele. Võrulaste üllatuseks olid külla kutsutud ka kümnekond USA armee väekontingendi esindajat, kelle võis ära tunda nende kõrbevärvi mundritest ja punastest barettidest. Pargiservas, otse papa Kreutzvaldi monumendi vahetus läheduses seisis maastur Humwee, (Hummer), mis esmapilgul jättis küll veidi räsitud mulje, ent see ei heidutanud lapsi. Maasturit tutvustades

märkis USA üksuse ülem leitnant Gabrielson:

„Selle maasturi rehvid on kunagi kündnud vagusid Iraagi kõrbeliivades ja teistes sõjakolletes. Masin on tehniliselt korras ja tema viimane asukoht oli Saksamaal.”

Paljud lapsed, kes eriliselt tõmmet sõjalis-sportliku kava suhtes ei ilmutanud, ronisid päevinäinud maasturi otsas ning said oma käega katsuda kõiki nuppe, lüliteid ja anda signaali.

Veelgi uhkem oli kõrbevärvi sõjamasin, mille juures askeldasid tähtsate nägudega tumedanahalised seersandid. Selle otsas turnisid nii tüdrukud kui ka poisid. Mõned ei tahtnudki kabiinist väljuda, sest niivõrd äge oli kogu see sõjamasina sisemus, täis keerulisi seadmeid, kontrollpaneele ja pilkupüüdvaid tulukesi. Koos USA armee sõduri-

tega tehti mälestuseks pilte, sest ega iga päev ei näe sellist muljetavaldavat tehnikat ja teise nahavärviga sõdureid.

Kindlasti ei oleks lauluisa tollal osanud arvata, et siinsamas väikelinnas Võrus liiguvad kunagi ringi USA armee sõdurid.

Paljud neiu, kes koolis olid hästi inglise keele omandanud, suhtlesid sõduritega. Et ühel tüdrukul juhtus olema ka sünnipäev, siis lauldi päevakangelasele rõõmsalt koos ingliskeelset sünnipäevalaulu.

Nii suured kui ka väikesed võrukad olid spordimängudes väga aktiivsed. Pidevalt tekkisid järjekorrad nii õhupüssi ja vibulaskmisel kui ka ehtsa sõjameeste varustusse kuuluva noa, nimega Clock, täpsusloppimisel.

Raskuste rinnal hoidmise võitis USA armee esindaja seersant Pettit. Auhinnaks oli plokk Aleksandri

õlut, maavanema käepigistus ning võrokeste tugev aplaus.

Oma isikliku eeskujuga ja südi esinemisega meelitas ka Võru linna Antti Allas kaaslinlasi võistlema. Ise saavutas linna teise koha vibulaskmisel.

Naiskodukaitjad valmistasid hernesuppi, mida jätkus 250 inimesele.

Kell 18.00 algas võidutule jagamine kohalike omavalitsuste esindajatele. Antsla üksikkompanii rühmapealik seersant Aivar Kroonmäe ja Naiskodukaitse liige Marje Kangro olid kandnud hoolt selle eest, et Kärdlas süüdatud võidutuli turvaliselt Võrumaale jõuaks.

Pärast võidutule jagamist jätkus Tamula rannas kultuuriprogramm.

Uno Minka

Võrumaa maleva teavituspäevalik

TULEKUL

Kõik Lõuna-Eesti malevad

4.–8. august Admiral Pitka luurevõistlus

Põlva malev

22. august Maleva laskevõistlus
28.–29. august Patrullivõistlus Must Kotkas

Sakala malev

10.–12. juuli Esmaabiõpe Karksi malevkond
18.–19. juuli Maleva kalapüügvõistlused
7.–9. august Sideõpe ja planeerimise õpe Karksi malevkond
15.–16. august Rühmadevaheline laskevõistlus
Planeerimisõpe Karksi malevkond
Vastase tehnika ja tegevuse õpe Karksi malevkond
20. august Taasiseseisvumispäeva tähistamine Karksi-Nuias
21.–23. august Koostegevusõpe
28.–30. august Soome külastus

Sakala maleva noorkotkad ja kodutütred

3.–5. juuli Maleva laager
7.–10. juuli Suurlaager Valgamaal
4.–7. august Pealinna õppelaager
14.–16. august Noortejuhtide laager Tartumaal
22. august Võhma linnamäng
28.–30. august Noorte militaarlaager

Naiskodukaitse Sakala ringkond

31. juuli – 2. august Naiskodukaitse suvelaager Järvamaal
7.–9. august Mari Raamoti jalgrattamatk Valgamaal
15. august Orienteerumispäev

Valgamaa malev

14.–16. august Valga MILFESTi toetamine
21.–29. august Osalemine Võru maleva SBK-l

Valgamaa noorkotkad ja kodutütred

28.–31. juuli Maleva suvelaager Paluveskil

Naiskodukaitse Valga ringkond

4.–8. august Admiral Pitka luurevõistlus, Naiskodukaitset esindab Valga ringkond

Võrumaa malev

4. juuli Võru malevkonna sõjalis-sportlik rännak
4. juuli Osalemine Kaitseliidu meistrivõistlustel orienteerumises
10.–11. juuli Allüksuste laskelaager ja lasketreening
1. august Lasketreening
15. august Osalemine Kaitseliidu taastajate kokkutulekul
21.–29. august TSOBKkl (Sõduri baaskursus)
27. august Allüksuste ülemate teabepäev
28. august Jalgpallivõistlus: Kaitseliidu Võrumaa malev ja Lõuna PP Võrumaa jaoskond
30. august Antsla Üksikkompanii laskevõistlus

Võrumaa maleva noorkotkad ja kodutütred

29. juuni–2. juuli Meedialaager Alus, Raplamaal
6.–9. juuli Suurlaager Valgamaal
10.–11. juuli Laskelaager
14.–19. juuli Skaudilaager Tagametsas
4.–7. august Kodutütred pealinna laager Tallinnas
12. august Noortejuhtide õppepäevad Võrumaal
14.–16. august Üleriigiline noortejuhtide laager Tartumaal
20.–21. august Noorkotkaste pealinna laager Tallinnas
28.–30. august Noortejuhtide õppereis
Augustis Koostöölaager RMK-ga

OMA MÕTE

Vabadus on vastutus

23. juunil 1919. aastal löid Eesti võitlejad sakslasi ja tagasi võeti Võnnu (Cēsis). Pärast seda murdi Saksa vägede vastupanu kogu rindel ja juuli alguses sõlmiti vaherahu. Võit nn Landeswehri sõjas oli Eestile tähtis poliitilise ja sõjalise olukorra kindlustamiseks.

Pärast Võnnu all saavutatud võitu Saksa Rauddiviisi ja Balti Landeswehri vastu andis 3. diviisi ülem kindralmajor Ernst-Johannes Pödder oma päevakäsuga korralduse, et samal päeval, 23. juunil 1919 „saadud võitude puhul meie põlise ja äraandliku vaenlase üle, linnades ja maakohtades saaks lipud välja pandud ning kohalikes garnisonides sõjaväeparaadid toime pandud.”

Võidupüha kui Võnnu lahingu võidu aastapäeva hakati tähistama alates 1934. aastast. See sümboliseeris meie rahva ennenägematut ühtsust ja erakordset vastupanutahet.

Kindral Tõnisson ütles Võidupüha tähistamisel 1934. aastal Tartus oma kõnes: „Suurte võitluste meeldetuletus on tarvilik, et võrsuvatki põlve sangarlikus vaimus kasvatada.”

Vabadussõjas saavutatud on vaja kaitsta iga päev. Ka Eestist kümme ja sada korda suuremate riikide jaoks pole julgeolek iseenesest tekkiv väärtus. Selle nimel peame kogu aeg pingutama. See nõuab palju raha. Kõige halvematel päevadel nõuab see ka inimeste elusid.

Ja ikkagi on oma kodu kaitsmine esmajoones meie enda asi. Mitte ainult riigi või liitlaste, vaid meie kõigi ühine asi. Möödunud kahekümne viie aasta üheks oluliseks saavutuseks võime kindlalt pidada tugeva kaitseväge ja Kaitseliidu taasloomist ning arendamist. Siinkohal võiks aga mõelda: mida teed sina, Eesti Vabariigi kodanik, selleks, et kaitsta seda riiki, kus sa elad?

Igäihel tuleb elada kooskõlas omaenda mõtetega. Jää iseendaks ja ära püüa oma kriteeriumeid teistele peale sundida. Mina ei eelda, et teised elaksid minuga samamoodi. Ma austan küll teiste vabadust, aga kaitsen ka enda vabadust. Ja see on võimalik tänu julgusele öelda, mida mõtled, isegi kui teised mõnikord sinu seisukohti ei jaga.

Riik – see oleme meie. Riik ei ole mitte ainult tugev majandus ega kultuur. Ka tasakaalukus ja ühtehoidmine teevad meid suureks ja tugevaks. Usun, et tänapäeva kõigi võimaluste maailmas kasvab üles põlvkond rahvuslikumaid inimesi.

Hoidkem siis ühte, armastagem üksteist ja oma riiki. Osakem väärtustada ja olgu meil tahet kaitsta kallilt kättevõidetud vabadust.

Major **Ahto Alas**

Sakala malev reklaamis turvalisemat tulevikku

Viljandis toimunud maakaitsepäeval pöörati tähelepanu turvalisusele. Laste jaoks olid kohal politsei- ja piirivalveameti maskott Lõvi Leo ning päästeameti päästekoer Nublu.

Kõik said tutvuda Kaitseliidu, liitlaste (USA) esimese jalaväebrigadi, politseinike ja piirivalvurite ning päästjate tehnikaga. Ei puudunud ka demonstratsioonid.

Kaitseliit täristas veerand tundi järjepanu eesmärgiga vallutada laululava ja saad kätte kohver. Punane Rist rääkis esmaabist. Päästjad lõikasid mängult õnnetusse sattunud auto kabrioletiks ja andsid kannatanud üle Punase Risti meedikutele. Politsei tutvustas oma põnevat maailma.

Korstnapühkija rääkis iga kodaniku kohustusest olla tulekoldega hoolikas. Maanteeamet tõi välja pöörleva auto, et saaks tunda, mida see tähendab, kui auto üle katuse rullub. Lisaks oli lastele ka jalgratta vigurrada.

Sakala maleval oli 1930ndate lõpul 23 laulukoori ja ükski suurem kultuuriüritus Viljandimaal ei möödunud nende esinemiseta. Seekord tegid Sakala naiskodukaitsjad midagi enneolematut. Nad harjutasid ja õppisid ära neli laulu. Maa-

Kohe on algamas Kaitseliidu demonstratsioon.

Foto MAIKO MARKUS

Lastele pakkusid huvi relvad.

Foto MAIKO MARKUS

Sakala naiskodukaitsjad keetsid 1100 portsjonit seljankat.

Foto LEMBE LAHTMAA

kaitsepäeval astusid 20 kodutütarde ning naiskoodukaitsjat Viljandiriiga Eha võimsa politsei- ja laululavale ja laulsid koos piirivalveameti orkestri

saatel. Ennesõjaaegset Viljandi laulukoori juhtis Ella Lillak, kes oli noorkotkaste ja kodutütarde juht. Meie projektikoori laulu „Veskimees“ dirigeeris Eda Kivisild, kes on Naiskodukaitsja Sakala ringkonna esinaine. Laulud valisid ja õpetasid selgeks Eda Kivisild ning hiljaeagu naiskodukaitsjaks saanud dirigent ja muusikaõpetaja Esta Kivisild.

Lisaks naiskoorile esines ansambel von Dorpat Tartust ning Viljandimaa kammerkoor ja Sakala meeskoori ühendkoor.

Võidutule töid Hiiu- maalt Viljandisse naiskodukaitsja Egle Reinup ja kaitseliitlane Vello Aasna. Maavanem jagas võidutule kohalike omavalitsuste esindajatele, kes selle oma kodukohta viisid.

Lembe Lahtmaa

Oma Maa - kellele ja miks?

kajastused. Ka pärast Kaitseliidu taasutamist jõuti arusaamiseni, et maleva tegevust kajastavat ajalehte on vaja.

Rein Kikas, kes oli toimetaja aastatel 2011–2014, sõnas: „Minu soov oli kutsuda lugejaid kaasa mõtlema ning kirjutama. Eeldasin, et kõigil on midagi öelda ja mille üle vaielda.“ Sel ajal levitati lehte just koolidesse, et õpetajad ka Eesti riigikaitsest teaksid.

Sakala maleva teavituspäevade pealik Maiko Markus ütles, et toimetuse eesmärk on kaasa tuua veelgi rohkem kaastöid väljastpoolt Sakala malevat.

Hansapäevade laupäeval kogunesid Sakala malevasse Võrumaa maleva esindajad, Oma Maa endised toimetajad ja praegune toimetuse koosseis, et arutada, kuidas edasi minna.

„Korraldasime kokkusaamise, et mõelda, kuidas minna edasi. Üks küsimus, mis toimetusel aeg-ajalt kerkinud on: kas jätkame Lõuna-

Eesti malevate häälekandjana või Sakala maleva ajalehena?“ ütles Sakala maleva pealik major Ahto Alas.

Eelmised toimetajad Priit Silla ja Rein Kikas rääkisid lehe minevikust. Priit Silla, toimetaja aastatel 2000–2011 tuletas meelde, et enne II maailmasõda ilmus ajaleht Sakala Maleva Teataja kaks korda kuus, milles olid teated ja üldpoliitilise olukorra

Lehe ajaloost rääkisid major Rein Kikas (vasakul) ja Priit Silla.

Foto AIVAR KROONMÄE

„Näeksime hea meele- ja võrust. Ootame naiskodukaitsjate, kodutütarde ja noorkotkaste kirjutatud artikleid oma tegemistest,“

ja võrust. Ootame naiskodukaitsjate, kodutütarde ja noorkotkaste kirjutatud artikleid oma tegemistest,“

sõnas ta.

Markus esitas intrigeeriva küsimuse: „Lehe eesmärk on jõuda lugejani. Kellele on aga Oma Maad vaja?“

Aivar Kroonmäe Võrumaa malevast vastas talle: „Oma Maa ajalehte on vaja ja kogu Lõuna-Eestil on tarvis. Just see, et meie ise oleme pildil, on tore“.

Eda Kivisild tutvustas uuenenud toimetuse töökorraldust. Maiko Markus ja Lembe Lahtmaa rääkisid Oma Maa levitamise põhimõtetest Viljandi maakonnas.

Lembe Lahtmaa

OMA MAA

Kaitseliidu Lõuna-Eesti malevate ajaleht
Tellimisnumber 00911

Väljaandja: Kaitseliidu Sakala malev
Peetrimõisa 71073, Viljandimaa
Tel 717 9205
http://sakala.kaitseliit.ee
E-mail: omamaa@kaitseliit.ee
Pealik mjr Ahto Alas

Toimetus:
Tiina Ott, tel 5855 5092, 717 9217
Maiko Markus
Rein Kikas

Lembe Lahtmaa
Üllar Priks
Eda Kivisild

Trükk ja küljendus:
OÜ Vali Press, Põltsamaa

Antsla üksikkompanii tähistas sünnipäeva

13. juunil kohtusid Antsla üksikkompanii kaitseliitlased Kobelas Linda rahvamajas, et pidada kompanii sünnipäeva.

Avasõnad ütles kompanii pealik Tiit Tõnts, kes andis kätte ka kompaniipealiku tänukirjad. Järgnesid tervitussõnad malevapealikult Urmas Vahterilt ning Võru malevkonna ja Rõuge-Vastseliina üksikkompanii pealikelt. Värse luges teavituspäeval Uno Minka. Sellele järgnes seltskondlik koosviibimine, mille üheks osaks ka traditsiooniline militaarne mälumäng.

1919. aasta aprillis vastas Võru maakonna kolmanda jaoskonna komandandi järelepärimisele Vana-Antsla valla Kaitseliidu ülem Värdis Kaska: "Kaitseliit on korraldatud ja töötab 2. veebruarist. Kaitseliitlaste arv on 456... püsside arv 50."

Vabadussõjas vabastatud territooriumil or-

Võrumaa malev 20. sajandi algul.

ganiseeriti kiiresti neist meestest, kes ei kuulunud mobilisatsiooni alla, Kaitseliidu üksusi. Nii moodustati tolaegsel Võrumaal kaheksa jaoskonda, millest kolm koosnes Antsla ümbruse valdadest: Vana-Antsla, Urvaste, Linnamäe, Vaabina vallast ja Antsla alevikust. Rindejoone lähedus viis tihti selleni, et punased ründasid teedele paigutatud kaitseliidu vahiposte ja vahest ka voore.

1919. aasta märtsis pidasid Antsla kaitseliitlased soomusrongi number

kolm dessandi toel oma suurima lahingu – Saera lahingu Läti punaste kütide vastu.

Kas siis kui kindral Ernst Pödder 1918. aastal sakslaste okupeeritud Eestis põranda all Kaitseliitu organiseeris, ka Antslas seda tehti, ei ole teada. Küll aga on mälestustes mainitud, et Eesti väeosade organiseerimisega tegelenud Tartu Maleva Büroo üks esimesi osakondi loodi Antslas ja see tegutses ka nn omakaitse üksusena.

1917. aasta detsembris otsustas I Eesti sõjaväeosade saadikute konvents, et korra tagamiseks tuleb saata soldateid ka valdadesse. Kas neist tegevustest ja sündmustest mõnda lugeda Kaitseliidu eelkäijateks, on raske otsustada. Pärast Vabadussõda Kaitseliidu tegevus soikus ning see taastati alles pärast riigipöördekatset 1. detsembril 1924. Nii sai ka Antsla malevkond 1925. aasta jaanuaris uue sünnipäeva. 10 aastat hiljem juunis annetati malevkonnale lipp. On teada, et 1931. aastal tähistati malevkonna sünnipäeva hoopiski 30. augustil. Milline neist kuupäevadest Kaitseliidu loomisele kõige lähemal on, ei oska arvatagi.

Kui 1995. aastal taastati Antsla malevkond, võeti vastu otsus: tähistada oma aastapäeva 16. juunile lähimal laupäeval.

Aivar Kroonmäe

Antsla üksikkompanii rühmapealik

Tartus mälestati juuniküüditamise ohvreid

14. juunil oli küüditamise mälestuspäev ja riiklik leinapäev. Paljudel Tartu linna astutustel ja majadel olid juba hommikul heisatud sinimustvalged leinalintidega lipud. Kalmistutel asetati pärgi ja leinaküünlaid lahkunud saatusekaaslaste haudadele. Kell kümme helisesid kirikutes kellad.

Juuniküüditamise 74. aastapäeva puhul koguneti samal kellaajal Pisarate pargis, et mälestada juuniküüditamise ohvreid ja kell 11 liiguti rongkäiguga Pauluse kirikusse jumalateenistusele.

Kirikus oli palju rahvast, nii mentolasi kui ka neile kaasa tundjaid. Leinajumalateenistus kujunes väga südamlukkuks.

Pärast seda suunduti väärikas rongkäigus rohkete leinalintidega ehitud sinimustvalgete lippude saatel mööda Riia tänava kõnniteed mälestusmärgi Rukkilill juurde mälestus- ja leinaüritusele.

Lauldi Eesti riigi hümmi. Seejärel palus Tartu Memento esimees Enn Tarto mälestada hukkunuid leinaseisakuga, et mäletada 14. juuni 1941. aasta küüditamise ohvreid, kõiki küüditamise ohvreid, kõiki Eesti eest võidelnuid kogu maailmas, nii natsismi- kui ka kommunismiohvreid, Eesti sõjapõgenikke kogu maailmas, Eesti eest võidelnud relvavendi, metsavendi, õpilasi-vabadusvõitlejaid, avalik-õiguslike vahenditega Eesti Vabariigi taastamise eest võidelnuid, taastatud Eesti Vabariigi eest langenud võitlejaid, meie keskelt pidevalt lahkuvaid kaasvõitlejaid ning kaaskannatanuid. Aidaku meid Jumal!

Seejärel esines palvusega EELK Tartu Peetri koguduse õpetaja praost Ants Tooming. Pärast seda olid lühisõnavõtted, küünalde ja pärgade asetamine.

Enn Tarto mainis, et kommunismi- ja natsismi kuriteod on aegumatud inimsusevastased kuriteod, Eesti peab taotlema NATO üksuste reaalsel kohalolekut Eestis, Lätis, Leedus ja Poolas. Me ei tohi loobuda Tartu rahust. Me peame pingutama, et Eesti minevikku mõistetak. Me ei soovi minevikuõuduste kordumist.

Ansambel Vanad Viisid laulis laule küüditatute mälestuseks. Seejärel puhkasid mentolased Kotka keldris, vesteldi ja lauldi.

Kell 16 näitas Eesti Vabaerakond soovijatele juuniküüditamise ohvrite mälestuseks mängufilmi „Risttuules“. Kino Ekraan 150-kohaline saal oli peaaegu täis. Mitte ainult represeeritud, vaid ka teised inimesed vaatavad filmi ja paljud neist nutsid.

Enn Tarto

Tartu Memento esimees
Kaitseliidu auliige

Kahe kuuga laulukooriks

9. aprill 2015. Sakala maleva staap. Kultuurigrupi koosolek.

Koosolekul on ka Sakala maleva pealik major Ahto Alas, kes esitab meile mõtlemapaneva küsimuse: „Kuidas meie kui kultuurigrupi liikmed kavatsame naiskodukaitsjaid avalikusele tutvustada teisiti, kui ainult toitlustamisega?“

Mul löi peas põlema lamp. Ma armastan muusikat, ma armastan laulda. Ma arvan, et see meeldib ka teistele. Eestlasi ühendab muusika, oleme ju laulurahvas. Nii saigi kohe välja käidud idee, et teeme koori. Algne mõte oli liita naistele juurde ja mehi ning panna kokku segakoor, kuid elu on paraku näidanud, et naisi on lihtsam kokku saada.

Nii sündiski Sakala naiskodukaitsjate ja kodutütarde projektikoor. Klaverina põõsas oli muidugi Viljandi naiskoor Eha, mille lauljatel on aastatepikkune kooris laulmise kogemus.

Võtsime eesmärgiks esineda Viljandis toimival maakaitsepäeval. Selleni

Projektikoor esinemas.

Foto PIRET TAIM

oli vähe aega: kaks kuud ehk kümme esmaspäeva.

Esimeses kooriproovis oli ainult neli naist, kuid teises juba nelikümmend, seega arengut ja edu oli märgata. Repertuaari valik ei olnud kergemate killast, kuid selle valiku eest peab tänusõnu ütleva õdedele Eda ja Esta Kivisillale, kes lood valisid ja meiega kokku harjutama hakkasid. Lauludeks olid: „Ta lendab mesipuu poole“, „Veskimees“, „Aeg ei peatu“ ja „Rändajad“.

Koos sai mööda saadetud muusikarohked 30 tundi, et harjutada kokkulaulmist ja kooskõla. Seda prooviaega ei olnud tegelikult üldse palju.

Ja siis tuli sõita Tal-

linna, et teha ühisproov politsei- ja piirivalveameti orkestriga eesotsas nende dirigendi Hando Põldmäega, kes meie koori 23. juunil saatma pidi.

Esimene proov oli kõhedusttekitav ja esimesed akordid tegid nii mõnegi ehmatusest kaameks. Nii teistmoodi oli see võrreldes oma kodus õpituga. Lisaks tuli kohapeal teha kooripartiidesse muudatusi ning me pidime natuke ümbergi õppima. Aega selleks oli täpselt kaks proovi.

Tahes tahtmata jõudis kätte 23. juuni ning otsustav hetk oli käes. Tuli teha mis tarvis. Enne esinemist olid paljudel närvivid krussis ja oli tunda

pinget. Kuid juba lavale astudes muutus samm kindlamaks ja lauljaid valdas hea enesetunne. Me kõik andsime endast 110 protsenti. Me laulsime publikule, Viljandile ja kogu maailmale. Kooskõla koori ja orkestri vahel oli imeline. Me oleme uhked, et saime anda oma panuse maakaitsepäeva kordaminekule.

Sakala maleva pealik ütles pärast, et me ületasime suurelt tema ootusi. Ja seda kuulda oli muusika meie kõrvadele.

Merly Rosenberg

Sakala ringkonna kultuurigrupi juht

Kaitseliidu karikavõistlused laskmises võitsid tallinlased

6. juunil leidsid Männiku lasketiirus aset Kaitseliidu 2015. aasta karikavõistlused laskmises, kus kuueteistkümmne võistkonna seas osales ka Võrumaa malev üheksa laskuriga. Kokkuvõttes jääd i kuuendaks, võidu viis koju Tallinna maleva I võistkond.

Harjutusi oli neli: väikekalibribrilise püssist kolmest asendist 50 meetri, sõjapüssist lamades 300 meetri, automaadist kolmest asendist 100 meetri ja püstolist 25 meetri distantsilt.

Võrumaa laskurid võistlesid nii meeskondlikus kui ka individuaalses arvestuses. Kuna omadel tuli kaevikus ka märklehti vahetada, siis oli logistikat omajagu. Võistluse tegi veel pingelisemaks elukutseliste laskurite osalemine mitmete malevate esinduses.

Lõunaks olid laskmised lõppenud. Tulemusi oodates puhastati relvi ja muljetati. Võrreldi eelmisel päeval samas tehtud trenni tulemusi täna. Selline võistluseelne lasketrenn koos ühise einega võistlushommikul on võrukestel traditsiooniline, mis tekitab mõnusa tiimitunde.

Esikolmik kujunes selliseks:

1. Tallinna maleva I võistkond
2. Alutaguse malev
3. Tallinna maleva II võistkond

Kaitseliidu Võrumaa maleva staabiülem kapten Toomas Pindis sõnas, et Võrumaa malev esines hästi.

„Üldarvestuses saavutasime kuuenda koha, kusjuures 5. kohale kaotasime vaid ühe silmaga,“ ütles ta. „Väikekalibribrilise püssis olime üldarvestuses üheksandad, täiskalibribrilises püssis kuuendad, automaadis üheksandad ning püstolis neljandad. Vaadates mõningate harjutuste individuaaltulemusi, oleksime riski võttes maksimumprogrammiga saavutanud kolmanda koha. Kuid need on vaid spekulatsioonid ja tulemus on selline nagu ta on.“

Võrumaa maleva võistkonda kuulusid Toomas Pindis, Jaanus Kala, Jaak-Joseph Rumvolt, Veiko Virunurm, Marina Piirisild, Kaisa Sikk, Meit Grossmann, Peter Janson ja Indrek Hunt.

Indrek Hunt

Võrumaa maleva kaitseliitlane

AJA LUGU

Kindralmajor Johan Unt – Kaitseliidu teine ülem

Et Mulgimaa oli 19. ja 20. sajandivahetusel üks võimas kant, see on ammu teada. Ilmselt on vähem teada aga see, et Tarvastu mailt on pärit nii Kaitseliidu teine ülem Johan Unt kui ka Naiskodukaitse esimene esinaine Mari Raamot.

Johan Unt (VR I/2, VR III/2) sündis 24. (vana kalendri järgi 12.) märtsil 1876. aastal Viljandimaal Tarvastu vallas Tiukre talus. Kaks aastat õppis ta Soone vallakoolis ja seejärel Tarvastu kihelkonnakoolis ning Viljandi linnakoolis.

1897. aastal astus ta, nagu paljud teisedki Eesti poisid, vabatahtlikult teenima Vene tsaarimeesse 113. Starorusski jalaväepolku. Aasta hiljem saadeti ta õppima Vilno (nüüd Vilnius) sõjakooli. Selle sõjakooli on lõpetanud koguni 12 eestlast, kes hiljem said kindraliteks. Pärast sõjakooli lõpetamist anti talle alamlipniku auaste ja saadeti tagasi oma endisesse polku roodu nooremohvitseriks.

Varsti pärast Vene-Jaapani sõja algust saadeti Johan Unt 85. Viiburi jalaväepolku. Neli päeva enne sõja lõppu ülendati ta leitnandiks ja teda väeristati Püha Stanislavi III järgu ordeniga ning sõjast osavõtnu mälestusmedaliga. Peagi oli leitnant Unt taas oma 113. Staraja Russa jalaväepolgus.

Ta abiellus poolatari Jadwiga Jackiewicziga ja elas temaga koos kuni oma elupäevade lõpuni.

1. septembri maagia

Johan Undi jaoks oli maagiline kuupäev 1. september.

Sellel kuupäeval omistati talle esimene auaste alamlipnik, sellel kuupäeval 1905. aastal ülendati ta leitnandiks, sellel kuupäeval 1909. aastal ülendati ta alamkapteniks ja samal kuupäeval neli aastat hiljem kapteniks.

Nagu sõjaajaloolane Mati Öun on tähendanud, on ühele hakkajale sõjamehele nii auastmes kui ametiredelil tõusmiseks vaja ühte korralikku sõda. 1914. aastal algas I maailmasõda ja ka kapten Unt läks oma polgu koosseisus rindele.

Sõda on aga karm ja ei

Johan Unt.

Vilno sõjakooli on lõpetanud koguni 12 eestlast, kes hiljem said kindraliteks.

jätanud puutumata ka tulevast kindralit. Juba üsna sõja alguses tabas teda Ida-Preisimaal šrapnellikuul, mis korraliku haava tekitas.

1915. aasta veebruarikuul sattus ta Vene XX korpuse koosseisus kurikuulsates Augustovo metsades sakslaste piiramisrõngasse. On see nüüd mingi eestlastele ainuomane võime, kui meenutame kolonel Alfons Rebase lahinguid, või siiski ainult juhus, kuid Johan Undi juhitud 113. Staraja Russa jalaväepolk oli ainus väeosa, mis sakslaste piiramisrõngast läbi murdis, ehkki suurte kaotustega. Selle sõja jooksul teenis Unt välja Püha Stanislavi II järgu, Püha Anna IV, III ja II järgu ning ka Püha Vladimiri IV järgu ordenid.

Pärast bolševike oktoobrimässu otsustas Unt, et on aeg Vene riigi teenimine lõpetada. 1917. aasta detsembris lahkus ta oma polgust, kus oli vaheaegadega teeninud pea 20 aastat, ja sõitis Eestisse. Tallinnas määras Jaan Soots ta esimese Eesti jalaväediviisi teise polgu ülemaks.

See polk asus Viljandis ja polkovnik Undil tuli

siin tegemist teha tollal võimutsenud enamlastega. Viimased nimelt esitasid nõudmise, et polgus tuleb korraldada nii polguülema kui ka väiksemate ülemate valimised. 25. jaanuaril 1918 need valimised toimusidki, aga sõdurid näitasid oma ülemuste suhtes täielikku usaldust ja kõik jäi endiseks, nii et enamlik „demokraatia“ oma eesmärgi ei saavutanudki.

22. veebruaril 1918 võttis Johan Undi juhitud polk Viljandi linnas ja maakonnas võimu enda kätte ning arreteeris veel siia jäänud enamlased ja nende käsila- sed. Kuid sakslased saatsid teise Eesti polgu laiali ja n-ö töötuks jäänud polkovnik Unt pidi põranda alla minema. Seal hakkas tegutsema Oma- kaitse, hilisemate nimetustega Eesti Kaitse Liit ja lihtsalt Kaitseliit.

Kui Saksa okupatsioon kuulsusetu lõpu sai, asus Eesti jälle oma kodu kor- rastama. 1918. aasta novembris määrati Unt teise jalaväepolgu ülemaks. Pea-

gi edutati ta esimese diviisi brigaadiülemaks ja seejärel sama diviisi ülema abiks. Vabadussõja lõpu poole, 1919. aasta oktoobris sai temast Kaitseliidu ülem.

Johan Undile annetati Vabadusristi I liigi 2. jär- gu orden, Poola Sõjarist, Soome Valge Roosi I klassi ja Läti Karutapja II klassi ordenid ning 300 000 marka rahas ja Viljandimaal Päre mõisasüda, mille Unt nime- tas Mäeotsa taluks.

1. detsembri mässu mahasuruja

Pärast Vabadussõja lõppu teenis Johan Unt Tallinna garnisoniülema- na ja sõjaväeringkonna ülemana. 24. veebruaril 1922 ülendati ta kindral- majoriks. Unt oli kom- munistide organiseeritud 1. detsembri mässu maha- surumise peaorganisaator ning see tõi talle tunnustu- sena veel Vabadusristi III liigi teise jär- gu ordeni.

Sõjad ei suutnud kind- lameelset sõjameest murda. Seda tegi tõenäoliselt kom- munistliku terroristi mõrt- suka käsi, mis 1930. aasta 3. aprilli hilisõhtul tulistas Tallinnas kindralile revol- rikuuli selga ja haavas teda raskelt. Neli päeva hiljem suri kindral Unt kaitseväge keskhaiglas.

Johan Undist sai esimene Eesti Vaba- riigi kindral, kes maeti Tal- linna Kaitse- väe kalmistule.

1933. aastal avati Kaitseväge kalmistul tema haul monu- ment – graniitplokk, mil- le ühel küljel on madusid kägistava mehe bareljeef ja selle ümber kiri „Vaba Eestile surmani truu“. Nõukogude okupatsiooni ajal see mälestusmärk pu- rustati, kuid keegi julge ja hakkaja kiviraider suutis selle bareljeefi ploki küljest välja raiuda ja säilitada, et madude kägistaja kord taas oma pühale kohale ta- gasi saaks.

Seda enam, et sinna kõrvale on maetud ka teine legen- daarne Eesti kindral Ernst Pödder.

Ülevaate koostas Rein Kikas

Ülevaate koostas Rein Kikas

ÕNNITLEME

60

Raimond Uussalu
Rein Toomiste
Volli Kurvits

Põlva
Sakala
Valgamaa

50

Jouko Hyppönen
Alar Eek
Ants Tooming

Sakala
Tartu
Tartu

40

Kristjan Lupp
Andrus Puusepp
Indrek Soo
Gabriel Kivaste
Merike Jõgeva
Janek Haar
Markko Siimann

Põlva
Põlva
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Valgamaa

30

Kalve Hindov
Raul Laine
Aivar Aus
Indrek Feldmann
Rainer Kütt
Kaspar Ojakäär
Kristen Toomik
Heli Parveots
Ahti Nikkinen
Jaanus Anni
Kaur Lumiste
Kristjan Kütaru
Siim Lillemets
Ilze Zagorska
Veronika Kägo
Tanel Seer
Rene Lipping

Põlva
Põlva
Sakala
Sakala
Sakala
Sakala
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Tartu
Valgamaa
Valgamaa

20

Rauno Otti
Tauno Otti

Valgamaa
Valgamaa

MÄLUMÄNG

Mälumäng

6

1. Kes oli Põlva maleva aktiivsem liige aastal 2014?

2. 2003. aastal avati Pärnu kuursaali kõrval Raimond Valgre pronkskulptuur, mille autor on Rait Pärj. Valgre kuju loomisel oli modelliks Veiko Rea. Mis lugu pronksmuusik akordionil mängib?

3. Kaitseliidu Valgeristi teenetemärk asutati 19. juunil 1929. Mitu Kaitseliidu Valgeristi I klassi teenetemärki on välja antud? Nimetage kolm isikut, kes on nime- tatud teenetemärgiga tunnustatud kõige värskemalt!

4. Kaitseministeeriumi tellimisel viis 2015. aastal Tu- ru-uuringute AS läbi küsitluse elanikkonna usaldusest riiklike institutsioonide suhtes. Mitmendal kohal oli selles pingereas Kaitseliit? Nimetage ka mitme protsendiga tulemsaavutusi!

5. Omakaitse (lühend OK) oli vabatahtlik relvastatud organisatsioon, mis tegutses Eestis 1917–1918. Kas nimetatud organisatsiooni liikmetel oli liikme- maksu tasumise kohustus? Kui arvate, et jah, siis kui suur oli liikmemaks?

Küsimused koostas

Kpt Enno Teiter

Viienda mälumängu vastuseid ootame 20. juuliks ja 6. mälumängu vastuseid 20. augustiks toimetuse e-postiaadressile omamaa@kaitseliit.ee. Märkige juurde oma nimi, kontaktandmed ja mälumängu number. Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja auhinna. Kolmanda mälumängu auhinna võitis Piret Paomees Naiskodukaitse Saaremaa ringkonnast.

Mälumängu 4 vastused

1. a) Michael Andreas Barclay de Tolly

b) Karl Ernst von Baer

2. Traditsiooniliselt pühitseti uut aastat paljudes vana- des kultuurides, muuhulgas ka roomlaste ja hindude seas 1. aprillil. Pärimuse järgi nihutas paavst Gregorius XIII oma kalendrireformi käigus uusaasta 1. aprillilt 1. jaanuarile ja sellega kaasnes palju segadust. Osa inimesi jätkas vanade kommete järgi elamist ja uue aasta tähistamist 1. aprillil. Neid siis hakatigi haneks tõmbama, neile naljaõnnitlusi saatma või narriks hüüdma (päeva nimi paljudes keeltes on narripäev). 1. aprillil tähistatakse väga paljudes maailma riikides, kõikjal on levinud ka aprillikaartide saatmine.

3. Kuldvõllaku auhind antakse aasta kõige suuremale raha raiskajale avalikus sektoris. Seda annab välja USA Maksu- maksjate Ühing.

4. a) Malta

b) Luksemburg

c) Küpros

TAKTIKALINE OTSUSTUSMÄNG (TOM)

Oma Maa aprillikuu numbris ilmunud taktikalise otsustusmängu TOM auhinnasaaja on ARLI OKAS Sakala malevast. Lahenduse avaldame maleva koduleheküljel ja maleva Facebooki leheküljel.

Kirjutage meile oma kogemustest Kaitseliidus

omamaa@kaitseliit.ee